DE DOELSTELLINGEN VAN DE FINANCIËLE VERSLAGGEVING Ervaringen in de Verenigde Staten

door Dr. J. K'laassen

1. Inleiding

De financiële verslaggeving heeft zich in de afgelopen decennia ontwikkeld als een communicatie instrument tussen bedrijven en hun omgeving.

Door degenen die zich in de praktijk met verslaggeving bezighouden (maar ook door theoretici) is daarbij steeds de vraag gesteld welke vorm en inhoud van de verslaggeving als „optimaal” kan worden beschouwd.

Thans is deze vraag wellicht actueler dan ooit, omdat autoriteiten in veel landen (waaronder ons land) richtlijnen voor jaarrekeningen ontwerpen. Ook op internationaal, ja zelfs op supra nationaal niveau (zoals in het verband van het International Accounting Standards Committee, de Verenigde Naties, en de Europese Gemeenschap), worden verslaggevingsregels voorbereid.

Vanzelfsprekend is het daarvoor nodig een gefundeerd oordeel te hebben over de kwaliteit van allerlei mogelijke verslaggevings-alternatieven. Slechts op basis daarvan kan worden bepaald welke kunnen worden geaccepteerd en welke dienen te worden verworpen. De vraag komt dus op hoe men aan zo'n oordeel over de kwaliteit van de verschillende verslaggevingselementen kan komen.

Eén van de voorwaarden daarvoor is dat de doelstelling(en) van de verslaggeving moet(en) vaststaan. Immers, financiële verslaggeving is een doelgerichte activiteit. Daaruit volgt dat het doel de inhoud van de verslaggeving mede zal dienen te bepalen.

Over de doelstellingen van de verslaggeving bestaat geen eenstemmigheid. De organen die in diverse landen en internationaal verslaggevingsregels vaststellen, hebben tot nu toe nog geen duidelijke uitspraken over deze doelstellingen gedaan. Wel hebben zij regels opgesteld waarachter impliciete oordelen over de doelstellingen verscholen zijn.

De voordelen van een systeem van geformuleerde en algemeen aanvaarde doelstellingen zijn duidelijk: Men kan op basis daarvan in principe een consistent systeem van regels voor de verslaggeving opstellen, waardoor de functie van de verslaggeving duidelijker voor ogen komt en de kwaliteit hopelijk verbetert.

Velen (zowel wetenschapsmensen als organisaties) hebben, vooral in de Verenigde Staten [zie bv. de nummers 1 t/m 5, 7, 14 en 17 van de literatuuropgave] de afgelopen decennia gepoogd de doelstellingen van de verslaggeving te formuleren. Hun pogingen kregen steeds slechts een beperkte aanhang, en leidden hoogstens tot het ontstaan van een aantal „stromingen”.

In dit artikel willen wij enige informatie geven over de discussie die op dit moment in de Verenigde Staten over dit onderwerp wordt gevoerd. Daar ondernemen de autoriteiten die met het opstellen van de Generally Accepted Accounting Principles zijn belast, een officiële poging om algemeen aanvaarde doelstellingen van de financiële verslaggeving te formuleren.

Deze poging werd in 1971 in gang gezet door het Amerikaanse accountantsin-

stituut (het AICPA) met de benoeming van een speciale studiegroep (in de wandeling, naar zijn voorzitter, het Trueblood Committee genoemd). Op basis van het rapport van deze studiegroep begon de Financial Accounting Standards Board (FASB) in 1973 het zgn. Conceptual Framework Project (hierna aan te duiden als CFP).

In het vervolg van dit artikel zal allereerst in paragraaf 2 de opzet van dit project worden beschreven. Vervolgens zal in paragraaf 3 worden vermeld welke opvattingen thans door de FASB over dit onderwerp al zijn gepubliceerd. In paragraaf 4 zullen de reacties van accountants en andere groepen belanghebbenden worden beschreven en enigszins geanalyseerd. Tenslotte zullen in paragraaf 5 enkele conclusies worden getrokken.

2. Het „Conceptual Framework Project“

Zoals in de inleiding werd opgemerkt is deze studie van de FASB gebaseerd op het rapport van de Trueblood Studiegroep. Deze studiegroep had als taak, op de volgende vragen antwoord te geven:

1. Wie zijn de gebruikers van jaarrekeningen.
2. Welke informatiebehoefte hebben zij.
3. In welk deel van de benodigde informatie kan door middel van de jaarrekening worden voorzien.
4. In welke vorm kan de benodigde informatie worden verstrekt.

Het rapport van de studiegroep [AICPA, 1973, vol. 1] was grotendeels gewijd aan de formulering van globale doelstellingen, maar bevatte slechts weinig concrete aanwijzingen voor de onder 3 en 4 genoemde punten.

Het FASB project (het CFP) beoogt een verder uitgewerkt verband aan te brengen tussen de doelstellingen en de praktijk van de verslaggeving. Dit kan worden geïllustreerd aan de hand van onderstaand schema van het raamwerk, zoals de FASB dat ziet. [met enige wijzigingen en vertaald ontleend aan FASB 1974, p. 15].

Hierarchie van onderdelen van het „Conceptual Framework“

Bovenstaande opstelling kan als volgt worden toegelicht: Uit zeer algemeen geformuleerde doelstellingen (1 en 2) wil men de gewenste inhoud van de verslaggeving afleiden. Aangezien de doelstellingen o.m. inhouden dat de verslaggeving

bedoeld is voor oordeelsvorming ten behoeve van beslissingen, zullen daarmee samenhangende informatiebehoeften (element 3) moeten worden gehonoreerd. De mogelijkheden daartoe worden echter beperkt door kwaliteitseisen die men aan de informatie stelt (element 4). Deze kwaliteitseisen zijn deels zowel afhankelijk van de informatiebehoeften als van de doelstellingen (elementen 1 t/m 3), maar zijn ten dele ook afhankelijk van de wijze waarop beslissingen door belanghebbenden worden genomen, of van externe factoren. Concrete gegevens kunnen in meerdere of mindere mate aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen. De opvattingen over de inhoud en het gewicht van de kwaliteitseisen lopen uiteen. Als kwaliteitseisen worden b.v. wel genoemd: relevantie, betrouwbaarheid en vergelijkbaarheid (zie ook paragraaf 3.3.).

Het Trueblood rapport behandelt vooral de elementen 1 t/m 4 van bovenstaand schema, en stelt enige globale eisen ten aanzien van de grondslagen van de verslaggeving (element 5). De FASB heeft zich tot taak gesteld, vooral aandacht te geven aan concretisering van de grondslagen (element 5) op basis van de elementen 1 t/m 4. Vervolgens dienen de specifieke verslaggevingsregels (element 6) daarop te worden gebaseerd.

In het CFP zijn *tot nu toe* de volgende onderdelen te onderkennen:

- a. Formulering van de doelstellingen van de financiële verslaggeving. Dit komt overeen met de onderdelen 1 t/m 4 van het schema.
- b. Definities van elementen van de jaarrekening (begrippen zoals activa, passiva, eigen vermogen, winst etc.)
- c. De balanswaarderings- en winstbepalingsgrondslagen.

(De punten b. en c. zijn onderdeel van element 5 uit het schema.)

De huidige stand van het project is, dat tot nu toe een conceptuitspraak is gepubliceerd [FASB, 1977] over de onderdelen *a* en *b*. Een definitieve uitspraak is dit jaar nog te verwachten. Het karakter van het onderwerp brengt echter mee dat men aan deze uitspraak een andere betekenis moet hechten dan aan de andere statements van de FASB welke als Generally Accepted Accounting Principles worden aangemerkt.

Over onderdeel *c* is tot nu toe een discussienota verschenen en is een hearing gehouden. De volgende stap zal waarschijnlijk publicatie van een concept-uitspraak zijn. Wanneer die zal verschijnen is thans nog niet bekend.

De vraagstelling van de FASB is tot nu toe vooral gericht op de jaarrekeningproblematiek van ondernemingen.

De taakstelling van de Trueblood studiegroep was breder, en omvatte ook informatieverstrekking buiten de eigenlijke jaarrekening om (bv. publicatie van prognoses etc.) en informatievervalsing door zgn. non-profit-organisaties.

Er zijn aanwijzingen dat de FASB zijn aandacht ook zal verbreden in bovengenoemde richtingen (zie paragraaf 4).

De belangstelling voor dit project is in de V.S. zowel in accountantskringen als in het bedrijfsleven zeer groot. De FASB ontving 325 schriftelijke reacties op de discussienota's, en bij de hearing welke begin 1978 werd gehouden over onderdeel *c*, voerden 25 organisaties het woord. Een belangrijke verklaring voor deze belangstelling is dat het project richtinggevend kan zijn voor de toekomst van de verslaggeving in de Verenigde Staten.

Daarnaast kan het succes van het project een testcase zijn voor de mogelijkheden van organisaties van belanghebbenden om zelf regels voor de verslaggeving

op te stellen. Het wakend oog van de overheid dat door middel van de SEC en bepaalde commissies van het congres op de FASB is gericht, heeft bij het bedrijfsleven en accountants tot angst geleid dat de overheid wel eens de taak van de FASB kan overnemen bij het vaststellen van regels voor de verslaggeving.

3. Voorlopige uitkomsten van de discussies

Conform de hiervoor gegeven indeling van het project zullen wij achtereenvolgens een nadere bespreking geven van:

1. De basisdoelstellingen.
2. De definities van elementen van de jaarrekening.
3. De waarderingsgrondslagen voor balans en resultatenrekening.

3.1. De basisdoelstellingen

De Trueblood studiegroep [AICPA 1973, vol. 1] noemde als belanghebbenden op wie de financiële verslaggeving moet zijn gericht de „investors and creditors”.

De verslaggeving heeft tot doel aan deze groepen informatie te verschaffen die van belang is voor hun „economische” beslissingen. Daarvoor hebben zij informatie nodig waarmee zij mogelijke toekomstige *cash flows* kunnen *voorspellen, vergelijken en beoordelen* zowel qua bedrag, qua tijdstip als qua bijbehorende onzekerheid.

De cash flows zijn afhankelijk van de toekomstige winstgevendheid (earning-power).

Over de doelstelling van de verslaggeving: „Verantwoording van het gevoerde beleid”, werd opgemerkt dat er geen tegenstelling is tussen de informatie nodig voor beslissingen enerzijds en verantwoordingsinformatie anderzijds. Beide doelstellingen vereisen dat wordt getoond in welke mate de leiding er in is geslaagd met de beschikbare produktiemiddelen winst te maken.

Tenslotte worden in het Trueblood rapport een aantal kwaliteitseisen geformuleerd waaraan de informatie moet voldoen, zoals: relevantie, betrouwbaarheid (reliability), neutraliteit, vergelijkbaarheid, begrijpelijkheid etc.

De door de FASB geformuleerde doelstellingen wijken nauwelijks van de bovengenoemde af: [FASB 1976 (2) en FASB 1977] ook de FASB wil dat de verslaggeving wordt gericht op de beleggings- en kredietbeslissingen van aandeelhouders en kredietverschaffers. De belangen van andere groepen worden niet ontkend maar men is van mening dat hun informatiebehoeften niet verdergaand zijn dan die van beleggers, of men meent dat deze geschikter zijn om er via „special purpose reporting” in te voorzien. Aan de functie van verantwoording omtrent het gevoerde beleid wordt nauwelijks één woord gewijd.

De globale informatiebehoeften van beleggers en de kwaliteitseisen worden niet wezenlijk anders benaderd dan door de Trueblood studiegroep. Wel merkt de FASB op dat de kwaliteitseisen onderling tegenstrijdig kunnen zijn waardoor een keuze moet worden gemaakt, in welke mate men welke kwaliteitseisen wil nastreven.

3.2. De definities van elementen van de jaarrekening

De FASB heeft aan dit onderdeel meer aandacht geschonken dan de Trueblood studiegroep [zie FASB 1976 (1) en FASB 1977].

Er spelen hier als belangrijke vragen hoe activa, passiva, eigen vermogen, winst, opbrengsten en kosten moeten worden *gedefinieerd*.

Het aloude probleem komt hier weer voor de dag: of de balans primair een *winstbepalende*, of een *vermogensbepalende* functie heeft.

De Trueblood studiegroep beschouwde de balans als „een statement of incomplete earnings cycles” [AICPA 1973, vol. 1, p. 35].

De FASB heeft in zijn recent gepubliceerde Proposed Statement [1977, p. 15 e.v.], een definitie van een balans gegeven welke op dit punt *geen* keus doet.

Ook de overige definities zijn zodanig dat er weinig uit is af te leiden omtrent de wijze waarop de begrippen moeten worden ingevuld.

Het is zelfs niet duidelijk uitgesproken dat de „all inclusive concept of income” benadering zoals die nu wordt gevolgd (d.w.z. alle vermogensmutaties worden verantwoord via de resultatenrekening), gehandhaafd moet blijven. Wel wordt een krachtige veroordeling uitgesproken van het egaliseren van winsten over de jaren. Dit blijkt uit de volgende uitspraak [FASB 1977, p. 27]:

„In other words, there is no place in articulated financial statements for items, that do not fit the definitions in this statement, but are sometimes said to be ‘required to match costs and revenues properly to measure periodic earnings’ or ‘required to avoid distorting periodic earnings’.”

3.3. De waarderingsgrondslagen

Over dit onderwerp heeft de FASB, zoals gezegd nog geen mening uitgesproken. Wel is er een discussienota aan gewijd die een opsomming geeft van allerlei mogelijkheden [FASB 1976 (1)].

Het Trueblood rapport gaf op dit punt slechts te verstaan dat voor bepaalde activa aanvullende informatie naast historische kosten wenselijk was.

De FASB vroeg aan de lezers van de discussienota om aan te geven welke kwaliteiten naar hun mening bepaalde waarderingsmethoden hebben.

Men diende daartoe per categorie activa en passiva een tabel in te vullen (zie volgende bladzijde voor Vaste Activa). Dit schema heeft slechts betrekking op de balans. De FASB heeft niet bij voorbaat een bepaalde koppeling tussen balans en resultatenrekening willen aanbrengen. Het raamwerk waarbinnen de waarderingsmaatstaven ten behoeve van de *winstbepaling* worden vastgesteld is gebaseerd op de keuze uit een aantal instandhoudingsdoelstellingen, nl.

- nominaal vermogen
- fysieke productiecapaciteit
- een nader aan te duiden andere maatstaf

Deze kunnen al dan niet met koopkrachtcorrecties worden gecombineerd.

Met de drie hierboven beschreven onderdelen is het project nog niet compleet. Er zullen ongetwijfeld nog diverse deelprojecten volgen.

<i>waarderings- methoden kwaliteits- eisen</i>	<i>historische kosten</i>	<i>vervangings- waarde</i>	<i>huidige ver- koopwaarde</i>	<i>verwachte verkoop- waarde</i>	<i>indirecte opbrengst- waarde</i>
Relevant	B*)	A*)	A	C*)	A
Betrouwbaar					
Vergelijkbaar					
Tijdig					
Begrijpelijk					
Overige eisen:					
.					

*) A = goed; B = redelijk; C = slecht; het is wellicht nuttig dat de lezer zelf poogt dit schema in te vullen. (De achter Relevant ingevulde letters geven niet het oordeel van de schrijver weer, maar zijn slechts opgenomen om de procedure te illustreren.)

4. Reacties van belanghebbenden

De grote belangstelling voor dit project bij het bedrijfsleven is ongetwijfeld mede te verklaren uit vrees voor veranderingen die men verwacht als uitvloeisel daarvan. Uit diverse schriftelijke reacties maar ook uit de verklaringen die tijdens de hearing werden afgelegd, kon men opmaken dat er grote weerstand bestaat tegen snelle en vergaande wijzigingen in het huidige systeem van verslaggeving.

Zulke vergaande veranderingen zouden wellicht vooral op het terrein van de waarderingsgrondslagen verwacht kunnen worden. De FASB heeft in 1974 namelijk reeds een ontwerp-Statement gepubliceerd waarin naast de huidige jaarrekening op basis van historische kosten, aanvullende informatie in de vorm van een jaarrekening gebaseerd op General Price Level Accounting was voorgeschreven.

In 1975 echter publiceerde de SEC een ontwerp-richtlijn waarin aanvullende informatie op basis van vervangingswaarde ten aanzien van vaste activa, voor raden, kosten van goederenverbruik en afschrijvingen werd voorgeschreven voor de grootste beursondernemingen. Dit ontwerp werd vrijwel ongewijzigd omgezet in een voorschrift tot groot ongenoegen van veel ondernemingsleiders en accountants [S.E.C. 1976]. Het FASB ontwerp werd daarop ingetrokken. Bovenge-noemde SEC-regeling is nog steeds van kracht. Het wachten is nu op een FASB Statement over dit onderwerp.

Nu zou een schitterende functie van het CFP kunnen zijn dat op basis van de doelstellingen van de verslaggeving een keuze uit de alternatieve vormen van „inflation accounting” zou worden gemaakt.

Dit zou echter inhouden dat men de elementen 1 t/m 4 van het schema concreet vaststelt alvorens men over de waarderingsregels uitspraken doet. Deze werkwijze, hoe mooi ook in theorie, lijkt echter niet helemaal realistisch, want het is duidelijk dat de FASB bij zijn uitspraken ook rekening moet houden met gevoelens van diverse groepen belanghebbenden. Deze belanghebbenden zijn niet alleen gevoelig voor de logische opbouw van het hele raamwerk, maar zeker ook

gevoelig voor de concrete aanbevelingen. Sterker nog, zij hebben nu al duidelijke meningen over het nut van inflation accounting en wensen hun opvatting bevestigd te zien door „het conceptual framework project”, het CFP.

Ten aanzien van de waarderingsproblematiek is de algemene opvatting van accountants en van het bedrijfsleven dat men de jaarrekening op basis van historische kosten niet wil missen.

Verreweg de meeste organisaties die tijdens de hearings over de waarderingsgrondslagen het woord voerden, bepleitten daarnaast aanvullende informatie. Over de inhoud daarvan was men het echter volstrekt niet eens.

Om dit te demonstreren zullen in het onderstaande kort de meningen van de „big eight” accountantskantoren in alfabetische volgorde worden weergegeven, zoals deze tijdens de publieke hearing naar voren werden gebracht, en deels ook in publicaties (zie literatuurlijst) zijn vermeld.

Arthur Andersen and Co. is voorstander van vervanging van het huidige systeem door een systeem waarbij activa tegen actuele waarde worden gewaardeerd, en waarbij de vermogenstoename wordt gecorrigeerd voor koopkrachtdalingen. Volgens deze organisatie zou een basisdoelstelling van de verslaggeving zijn: informatie verschaffen over de *waarde* van de economische hulpbronnen (activa) van de onderneming.

Coopers and Lybrand ziet wel de noodzaak van additionele informatie naast de traditionele jaarrekening maar heeft geen duidelijke mening of deze op vervangingswaarde of op General Price Level Accounting moet worden gebaseerd.

Ernst and Ernst meent dat men vooral voor fiscale doeleinden additionele afschrijvingen mogelijk zou moeten maken. Deze organisatie ziet als doelstelling van de verslaggeving „het gezond houden van het bedrijfsleven”.

Haskins and Sells keert zich sterk tegen vervangingswaarde-informatie omdat deze noch voor prijsbeslissingen, noch voor bepaling van het inkomen relevant zou zijn.

Peat, Marwick and Mitchell and Co. is geen voorstander van enigerlei vorm van inflation accounting maar pleit sterk voor het experimenteren met publicatie van winstprognoses als aanvullende informatie die de verslaggeving meer toekomstgericht moet maken.

Price Waterhouse en Arthur Young and Co. bepleit aanvullende informatie in de vorm van een jaarrekening op basis van General Price Level Accounting.

Touch Ross and Co. tenslotte wenst aanvullende informatie over actuele prijzen van niet-monetaire activa en over inflatie-resultaten op de netto monetaire positie.

Allen, behalve Arthur Andersen spraken zich uit als voorstander van het behouden van de traditionele waarderingsgrondslagen (historische kosten). Van de overige organisaties was alleen de Financial Analysts Federation enthousiast over de SEC voorschriften m.b.t. aanvullende informatie op basis van vervangingswaarde. De tegenzin tegen vervangingswaardetoepassing vloeit ten dele voort uit het feit dat men deze informatie niet voldoende objectief acht en twijfel heeft over het nut ervan mede in verband met mogelijke niet identieke vervanging van vaste activa.

Bekijken we nader de in paragraaf 3 beschreven tabel waarin tot uitdrukking wordt gebracht in welke mate verschillende waarderingsmethoden aan verschillende kwaliteitseisen voldoen, dan blijken de verschillende belanghebbenden op

de volgende punten van mening te verschillen:

- zij zijn het niet eens over de mate waarin de verschillende waarderingsmethoden relevant zijn, d.w.z. voldoen aan de informatiebehoeften die de jaarrekening op grond van de doelstellingen moet bevredigen.
- ook over de mate waarin de waarderingsmethoden aan andere kwaliteitseisen voldoen bestaan meningsverschillen, hoewel deze verschillen oplosbaar lijken door empirisch onderzoek.

Stel nu dat de oorzaken van bovengenoemde meningsverschillen worden opgelost, hetgeen inhoudt dat allen het schema in paragraaf 3 op identieke wijze invullen, dan blijft nog het probleem dat bepaalde waarderingsmethoden hun sterke maar ook hun zwakke kanten zullen hebben. Ter illustratie: waarderingsmethode A is relevanter dan waarderingsmethode B maar de gegevens van A zijn minder objectief te meten dan die van B. Het maken van een keuze tussen A en B veronderstelt hier dus dat men moet afwegen of men meer waarde hecht aan relevantie of aan objectiviteit.

Voor de gewichten die men daarbij aan elk van de kwaliteitseisen moet toekennen ten behoeve van dit afwegingsproces, zijn geen objectieve maatstaven aan te geven. Dit houdt in dat een subjectieve keuze onvermijdelijk is, en dat er geen optimale, maar hoogstens een bevredigende oplossing is te bereiken.

De FASB zal dus op een aantal punten een keuze moeten maken die niet door de logica gedicteerd wordt, maar waarbij allerlei overwegingen, ook pragmatische, een rol kunnen spelen. De belangrijkste winst van het project lijkt dan ook te zijn, dat door het project meer de nadruk wordt gelegd op de *argumentatie* van de keuzes die men bij het uitvaardigen van voorschriften moet maken, dan zonder dit project het geval zou zijn. Voorts is een voordeel, dat indien eenmaal de gewichten zijn vastgesteld die men aan de kwaliteitseisen toekent, deze gewichten ook voor verslaggevingsproblemen zullen moeten worden gehanteerd die daarna worden opgelost. Daardoor wordt de consistentie van het gehele systeem sterk verbeterd.

Tijdens de hearings bleek dat algemeen aan de kwaliteitseis van objectieve meetbaarheid van de gegevens zeer veel belang wordt gehecht. Om te voorkomen dat daardoor relevante maar minder goed meetbare informatie buiten het verslaggevingssysteem zou worden gehouden, is de gedachte opgekomen deze informatie *buiten de jaarrekening* maar wel als onderdeel van het jaarverslag te verstrekken. Deze gedachte werd tijdens de hearings door zeer velen ondersteund. Burton noemde als doel van dit onderscheid tussen „financial statements” en „financial reporting”: „to present separately information with substantively different characteristics in terms of both uncertainty and subjectivity” [Burton, 1977, p. 55].

Ook is de gedachte geopperd dat afzonderlijke overzichten buiten de jaarrekening zich beter lenen voor experimenten dan de jaarrekening zelf. Ook een aangepaste verantwoordelijkheid van accountants voor deze aanvullende informatie heeft ongetwijfeld tot hun enthousiasme voor dit voorstel bijgedragen.

5. Conclusies

Het Conceptual Framework Project kiest als uitgangspunt de behoeften van kapitaalverschaffers aan informatie voor hun beleggings- en kredietbeslissingen. Welke verslaggevingsdata voor dit doel het meest geëigend zijn, is niet puur op

logische gronden af te leiden. Er zijn verschillende stadia in het afleidingsproces waarin een subjectieve keuze onvermijdelijk is. Een zeer belangrijke keuze betreft de gewichten die men toekent aan de verschillende kwaliteitseisen welke men aan de verslaggeving stelt.

Mede daardoor is het duidelijk dat de steen der wijzen voor de verslaggeving ook niet met behulp van het CFP is te vinden.

Voorts zal de FASB met zijn conclusies o.i. een aantal randvoorwaarden moeilijk kunnen negeren. Enkele daarvan zijn:

- De veranderingen in de verslaggeving moeten zeer geleidelijk worden aangebracht omdat anders de communicatie die door middel van de verslaggeving plaatsvindt, te zeer verstoord wordt.
- Er is zeer weinig animo in het bedrijfsleven en bij accountants om het waarderingsstelsel waarop thans de jaarrekening is gebaseerd los te laten.
- Oplossingen moeten ook voor overheidsorganen die met het toezicht op de verslaggeving belast zijn, acceptabel zijn, wil men vermijden dat de vrijheid van de private sector om verslaggevingsregels op te stellen aan de publieke sector wordt verspeeld.

Het is voor de FASB des te gemakkelijker om binnen deze randvoorwaarden te blijven omdat de definities waarop het raamwerk tot nu toe is gebaseerd uitermate vaag zijn, en omdat de vraag in hoeverre bepaalde verslaggevingsalternatieven aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen, uitermate moeilijk te beantwoorden is. Wel zal een uitspraak over die kwaliteitseisen en hun relatieve gewicht er toe kunnen leiden dat op basis daarvan over een aantal verslaggevingsproblemen duidelijker posities kunnen worden ingenomen dan thans.

Tenslotte blijkt de flexibiliteit van het systeem te worden bevorderd doordat men naast de jaarrekening aanvullende informatie kan verstrekken die aan minder stringente eisen behoeft te voldoen dan de informatie die in de jaarrekening wordt opgenomen. Daarmee is het afwegingsprobleem weliswaar niet opgelost, maar wel verschoven, d.w.z. er is meer kans dat de relevante informatie in enigerlei vorm kan worden verstrekt, hoewel niet uitgesloten is dat men daardoor minder goed aan andere kwaliteitseisen (bv. begrijpelijkheid van de informatie) kan voldoen.

In ons land is de positie van de discussie over de doelstellingen van de financiële verslaggeving wezenlijk dezelfde als in de Verenigde Staten. Ook in ons land zijn uitspraken gedaan zonder dat de doelstellingen van de verslaggeving zijn geformuleerd. Ook hier zou het formuleren van doelstellingen nuttig kunnen zijn voor het ontwikkelen van een consistent systeem van regels voor de verslaggeving. Daar de doelstellingen mede afhankelijk zijn van de visie die men heeft op de relatie tussen de onderneming en „de buitenwereld” en daar er bij het vertalen van de doelstellingen in verslaggevingsnormen allerlei subjectieve keuzes moeten worden gedaan, is er o.i. alle reden om ook in ons land meer aandacht aan deze problematiek te schenken dan tot nu toe is gebeurd [Klaassen, 1976].

Literatuurlijst

1. American Accounting Association, A Statement of Basic Accounting Theory, 1966.
2. AICPA, Basic Concepts and Accounting Principles underlying Financial Statements of Business Enterprises. APB Statement 4, 1970.
3. AICPA, Report of the Study Group on the Objectives of Financial Statements, Objectives of Financial Statements. New York, 1973, vol. 1, idem vol. 2, 1974. (edited by J. J. Cramer and G. H. Sorter).
4. Arthur Andersen and Co., Objectives of Financial Statements: the Conceptual Framework for Financial Accounting and Reporting, June 1977. Deze organisatie heeft ook reeds in 1972 een studie gepubliceerd betreffende Objectives of Financial Statements for Business Enterprises.
5. Accounting Standards Steering Committee, The Corporate Report, London, 1975.
6. John C. Burton, A Symposium on the Conceptual Framework. The Journal of Accountancy, January 1978.
7. R. J. Chambers, Accounting Evaluation and Economic Behaviour, Englewood Cliffs, N.J. 1966.
8. Ernst and Ernst, Conceptual Framework Our Analysis and Response, June 1977.
9. Financial Accounting Standards Board (FASB) Discussion Memorandum Conceptual Framework for Accounting and Reporting: Consideration of the Report of the Study Group on the Objectives of Financial Statements, June 5, 1974 (1).
10. FASB, Proposed Statement, Financial Reporting in Units of General Purchasing Power, December 31, 1974 (2).
11. FASB, Discussion Memorandum, Conceptual Framework for Financial Accounting and Reporting: Elements of Financial Statements and their Measurement. December 2, 1976. (1)
12. FASB, Tentative Conclusions on Objectives of Financial Statements of Business Enterprises, December 2, 1976 (2).
13. FASB, Proposed Statement of Financial Accounting Concepts, Objectives of Financial Reporting and Elements of Financial Statements of Business Enterprises, December 29, 1977.
14. W. John Kenley and George J. Staubus, Accounting Research Study no. 3. Objectives and Concepts of Financial Statements, Melbourne, 1972.
15. J. Klaassen, Verslaggevingstheorie en Maatschappelijke Verhoudingen, Alphen aan den Rijn, 1976.
16. Securities and Exchange Commission, Accounting Series, Release (A.S.R.) 190, March, 1976.
17. Robert T. Sprouse and Maurice Moonitz, A Tentative Set of Broad Accounting Principles for Business Enterprises. Accounting Research Study nr. 3 New York, AICPA, 1962.
18. Arthur Young and Comp., Conceptual Framework for Financial Accounting and Reporting, Comments to the FASB, December 1977.